

11. 6. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postoupení pohledávek v režimu nového občanského zákoníku

Postoupení pohledávek z původního věřitele (postupitel) na věřitele nového (postupník) jako častého institutu se dotýká i nový občanský zákoník, který bude účinný od 1. 1. 2014. Nová právní úprava postoupení pohledávky vychází sice z dosavadního občanského zákoníku, ale najdeme v ní přesto několik změn. Dojde jednak k zúžení stávajících zákazů nebo dále k upřesnění podmínek a rozsahu ručení postupitele za postoupenou pohledávku. Zásadní novinkou bude také výslovná úprava možnosti postoupení souboru pohledávek. Dílčí rozdíly oproti režimu v současném zákoně budou dále podrobněji představeny.

Oznámení postoupení pohledávky

V rámci nového občanského zákoníku se již nesetkáme s povinností postupitele oznámit dlužníkovi bez zbytečného odkladu postoupení pohledávky. Vypuštěním této povinnosti ale nedojde k žádné změně ve smyslu potřeby oznámit dlužníkovi postoupení. Pokud by postupitel dlužníka o postoupení pohledávky nevyrozuměl nebo dokud by postupník jako nový věřitel pohledávky postoupení dlužníkovi neprokázal, byl by dlužník oprávněn stále plnit původnímu věřiteli. Shodný princip se uplatní také v případě osob, které dluh zajišťují zástavním právem, ručením či jiným způsobem.

Ručení za postoupenou pohledávku

Nově je upraveno ručení postupitele vůči postupníkovi za postoupenou pohledávku. Nyní platí, že postupitel ručí za dobytost postoupené pohledávky do výše přijaté úplaty spolu s úroky, jen když se k tomu postupníkovi písemně zavázal. Takové ručení tedy nastává pouze v případě dohody stran. Podle nové právní úpravy nastává ručení postupitele za dobytost pohledávky přímo ze zákona. Pro uplatnění ručení ovšem nadále zůstává nezbytné, aby bylo postoupení pohledávky úplatné. Podstata změny tak spočívá v tom, že ručení nastupuje na základě zákona.

Zákonné ručení má však dvě výjimky. Ručení nebude platit, pokud postupník věděl, že pohledávka je budoucí, nejistá nebo nedobytná. Bohužel jednotlivé výrazy nejsou nikde zákonem přesně specifikovány či definovány, což může přinést nejasnosti. Termín budoucí pohledávky by měl být zřejmý, ovšem u výrazů nejistá a nedobytná pohledávka to bude výrazně problematičtější. Určitě je možná obecná interpretace těchto pojmů, ale stanovení jejich skutečné šíře, resp. vymezení, jakých případů se budou týkat, bude nejspíše až otázkou rozhodovací praxe soudů. Druhá výjimka, kdy postupitel nebude odpovídat za dobytost postoupené pohledávky, je dána tehdy, pokud se pohledávka stala nedobytnou až po postoupení buď náhodou, anebo nedopatřením postupníka. V těchto případech je na místě, aby byl postupitel zákonem chráněn, neboť nemůže odpovídat za něco,

co nemůže nijak ovlivnit. Nebezpečí náhody je tak správně přenášeno na postupníka, který s pohledávkou disponuje. Stejně tak nemůže odpovídat postupitel ani za pasivitu nebo liknavost postupníka, když nedopatření může být postupníkovi přičteno, jestliže pohledávku po její splatnosti nevymáhá bez zbytečného odkladu nebo pokud odloží splatnost pohledávky.

Důležité je ovšem upozornit, že strany si mohou smluvně vyloučit uvedené ručení, které by jinak automaticky nastoupilo ze zákona. Bude tedy možné se na základě dohody postupitele a postupníka odchýlit od zákonné úpravy ručení.

Odpovědnost za vady pohledávky

Odpovědnost za vady pohledávek dozná také vítaných změn. Dle dosavadní úpravy v občanském zákoníku nebylo totiž zcela zřejmé, zda lze v případě vady postoupené pohledávky uplatnit nárok na náhradu škody, anebo současně také specifické nároky v rámci odpovědnosti za vady. Uvedená nejednoznačnost mohla být překonána ideálně dohodou stran ve smlouvě o postoupení pohledávky. Nově však nebude nutné výslovně odpovědnost za vady pohledávky sjednávat, když postupník bude mít přímo ze zákona možnost uplatnit například nárok na přiměřenou slevu z úplaty nebo nárok na odstoupení od smlouvy.

Globální cesse

Další pozitivní změnou bude výslovně stanovená možnost postoupení souboru pohledávek, tzv. globální cesse. Takto bude možné postoupit nejen pohledávky stávající, ale také pohledávky budoucí. Postoupení souboru pohledávek bude podmíněno dostatečnou určitostí, především se bude jednat o pohledávky určitého druhu, které vznikají věřiteli v určité době, nebo se bude jednat o různé pohledávky z téhož právního důvodu.

Globální cesse byla podle stávající judikatury možná pouze za poměrně přísných podmínek a v případech budoucích pohledávek v podstatě nepřijatelná. Bylo tak nezbytné při postoupení většího počtu pohledávek uplatnit požadavek dostatečné určitosti při vymezení postupovaných pohledávek. Muselo být tudíž jednoznačně a bez pochybnosti zjistitelné, jaké pohledávky představují individualizovaný předmět postoupení. V praxi to přinášelo značné administrativní problémy a nutnost vytváření zbytečně podrobné dokumentace s obsáhlými seznamy dílčích pohledávek. Zákonným umožněním tzv. globální cesse dojde ke zjednodušení dosavadního problematického stavu, kdy se z důvodů právní nejistoty v postupní dokumentaci složité a podrobně popisovaly jednotlivé pohledávky. Podstatný přínos pak spočívá ve výslovném připuštění možnosti postupování budoucích souborů pohledávek. Pohledávky budou tedy postoupeny okamžikem jejich vzniku a není je proto třeba postupovat zvlášť. Postupování souboru pohledávek tak bude určitě jistější a současně snazší.

Vícenásobná cesse

Možnost tzv. vícenásobné cesse, kdy věřitel postoupí stejnou pohledávku více subjektům, je i v rámci nového občanského zákoníku nepřijatelná. Bylo nicméně zapotřebí stanovit ochranu dlužníka, vůči kterému bude účinné to postoupení, o němž se dozvěděl nejdříve. Význam by měl směřovat především k jistotě dlužníka, kterému z postupníků má plnit.

Změny v úpravě postoupení pohledávek od počátku příštího roku můžeme určitě hodnotit pozitivně, neboť vychází vstříc především potřebám stávající praxe.

Mgr. Petr Novák,
advokát

[Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Týn 1049/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 895 911
Fax: +420 224 895 980

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)